

TDK 2022

Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar

EGY KIÁLLÍTÁS KONCEPCIÓTERVE

A TRANSHUMANIZMUSRÓL

a Velencei Biennálé magyar pavilonjának tereibe

(Concept plan for an exhibition on Transhumanism

in the Hungarian Pavilion of the Venice Biennale)

Szerző:

Szabó Valéria Zsuzsanna

Ybl Miklós Építéstudományi Kar, Építészmérnöki MSC, II. évfolyam

Konzulens:

Gyulai Levente

Tanársegéd, Vizuális Ismeretek tanszék

Budapest, 2022. november

Absztrakt

Kiállítási koncepciómban igyekszem bemutatni azt a megfoghatatlan folyamatot, hogy a transzhumanizmus gondolatvilágát követve milyen irányba haladhat az emberiség fejlődése. Mi az, amitől emberek vagyunk, vagy egyáltalán meddig hívhatjuk az embert embernek, hogyan szakadunk el észrevétlenül és menthetetlenül a természettől.

A kiállítás tematikája a teremtéstől az ember újrateemtéséig vezeti végig a látogatót, intenzíven hatva az érzékekre és érzelmekre.

A teret végigjárva komplex vizuális és auditív ingerek úgy közvetítik az adott témát, hogy átélve érthetjük meg a transzhumanizmus lényegét anélkül, hogy előtte bármit is tudtunk volna a témáról, vagy akár hosszú definíciók és tudományos leírások sorát olvastuk volna végig a kiállítás elején.

Az térélmények nem a transzhumanizmus tudományos oldalát és annak orvosi értelemben vett lenyűgöző technikai fejlődését mutatják be. A cél az, hogy az emberi lét misztériumát járják körül, miközben feltehetjük a kérdést magunknak: meddig képes az emberiség megőrizni mindazt, amitől több, mint egy jól megszerkesztett gépezet?

Abstract

In my concept for the exhibition, I aim to present the intangible process of how the development of humanity can proceed according to the ideas of transhumanism. What is it that makes us human, or to what extent we can call ourselves human, at all, and how we are imperceptibly and inevitably disconnected from nature.

The thematic journey of the exhibition takes the visitor from creation to the re-creation of the human being, with an intense impact on the senses and emotions.

The complex visual and auditory stimuli convey the subject matter in such a way that, by walking through the space and experiencing it, one can understand the essence of transhumanism without having previously known anything about the subject or having read a long list of definitions and scientific descriptions at the start of the exhibition.

The spatial experiences are not about the scientific side of transhumanism and its medically fascinating technical development. The aim is to explore the mystery of human existence, while asking ourselves how long humanity can preserve all that makes it more than a well-engineered machine.

Tartalomjegyzék

Absztrakt	2
Abstract	2
Tartalomjegyzék	3
Transzhumanizmus	4
Helyszín	5
A kiállítás	6
1 terem: Teremtés	7
2. terem: Ember	7
3. terem: Szétesés	7
4. terem: Gépezet.....	8
5. terem: (Újra)teremtés.....	8
Összefoglalás	8
Video	8
Források	9
Szövegek.....	9
Képek.....	9
Mellékletek	9

Transzhumanizmus

„A mesterséges intelligencia valóban Istenekké változtat bennünket.”

(Yuval Noah Harari)

A transzhumanizmus egy technológiai, filozófiai mozgalom, amely az ember szellemi és fizikai képességeit kívánja fejleszteni, ugyanakkor szükségtelennek tartja a természetes állapot egyes jellemzőit. Az ebből fakadó transzhumán kifejezést gyakran az ember továbbfejlesztett változatára használják. Mai jelentését a '80-as évekből eredeztetjük, amikor Amerikában emberek egy csoportja megalapította az alapszervezetet, amely azóta egy világszerte elterjedt mozgalommá, egyes tudományos körökben irányelvvé vált. Bár maga a fogalom, már az 50-es években megjelent.

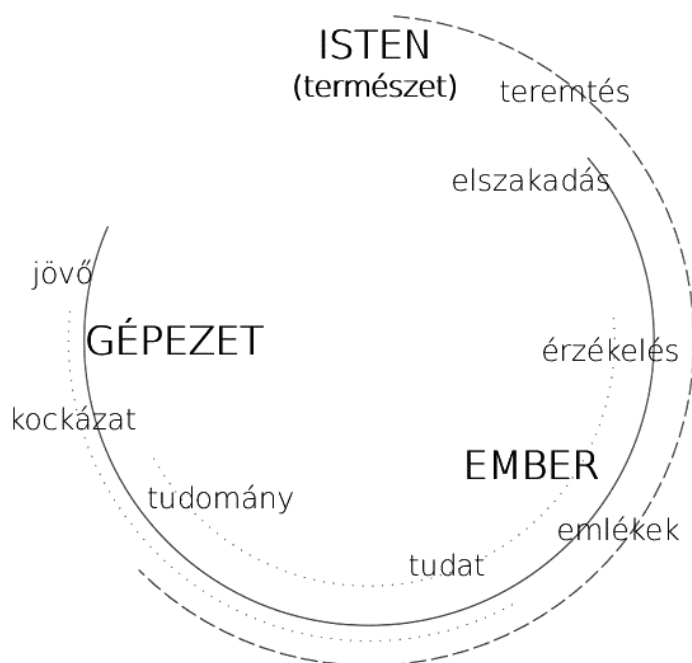
A TDK munkámnak nem célja tudományos elemzést készíteni a transzhumanizmus irányzatairól, nem szándékozom politikai és gazdasági erővonalait vizsgálni, azonban a kiállítási koncepcióm tervezési folyamatának felvázolásához szükséges bizonyos alapfelvetéseket tisztázni, amelyek elindították a tervezés alap gondolatát.

A transzhumanizmus szerint az emberiségnek túl kell lépnie jelenlegi sérülékeny, korlátolt állapotán és önmaga teremtményévé kell válnia. Érdekes jelenség, hogy követői teljes mértékben a tudomány hívei, mégis szóhasználatban, vagy céljaik megfogalmazásában szerepelnek a „paradicsomi állapot”, a „teremtés”, „öröklét”, vagy az „Isten” szavak, csak itt a követői önmagukat helyezik ennek a középpontjába, ők kívánnak minden természetadta folyamatot alakítani, manipulálni a technológia segítségével. Az orvostudomány és a robotika rohamos fejlődése olyan lehetőségeket kínálhat a jövőben a transzhumanizmus szerint, amelyekkel minden természetes hibát — ideértve a betegségeket, öregedést vagy akár a halált — el lehet kerülni, bizonyos technológiák révén pedig új alakot ölthetünk.

A leírt folyamat látszólag teljesen irányítható, kontrollálható, de erősen függ a környezettől, az emberektől, akik létrehozzák ezeket a technológiákat, tükrözik az aktuális társadalmi hozzáállást és visszahatnak a kultúránkra is, ezért az, hogy milyen kontextusban vizsgáljuk a témát, óriási szerepe van annak megértéséhez, hogy mennyire tartjuk ezt etikusnak. A testi, szellemi korlátaink ilyenfajta kiküszöbölése látszólag felszabadulást eredményez, holott ez is egyfajta versenyhelyzet a gazdaságban és a politikában, avagy megfelelési kényszer, hogy minél többet, jobbat, hatékonyabbat és tökéletesebbet csináljunk. Tehát ebből kiindulva semmiképp nem lehet választás

kérdése, ha ez lesz az alapelvárás egy versenyorientált rendszerben. Ebben az esetben tehát ez határozza meg az emberiség evolúcióját, pedig erkölcsi, kulturális, társadalmi hibáink, egyenlőtlenségeink nem kizárólag (vagy egyáltalán nem) biológiai felépítésünkben keresendők. [1,2,3,4,5]

Számomra a legfontosabb kérdés, ami megfogalmazódott a koncepció tervezése elején, hogy mi az a pont, ameddig az ember még egy érző, egyedi és megismételhetetlen csoda és mikortól válik uniformizált terméké. A kettő között nem húzódik egyetlen éles határ.

1.kép

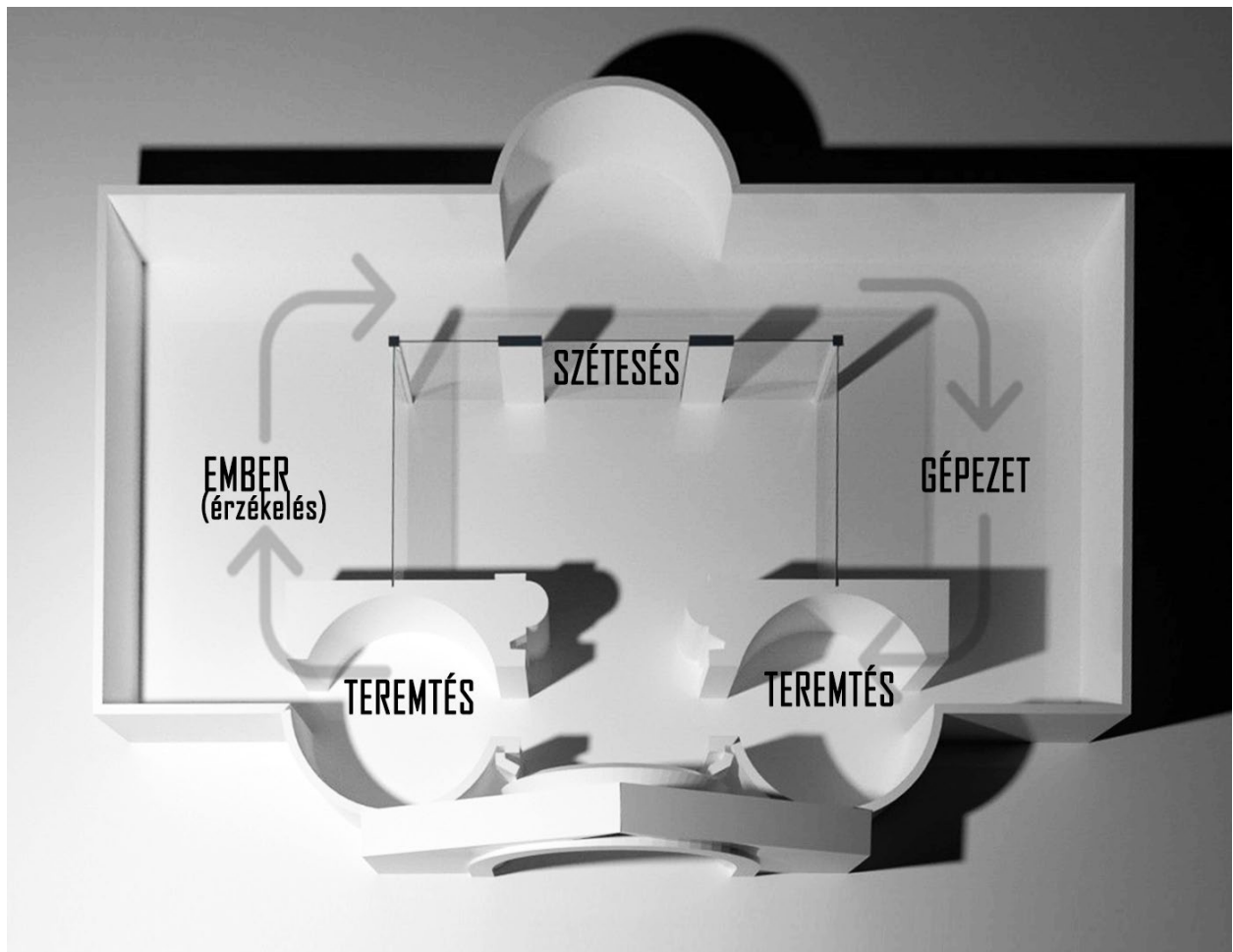
Helyszín

A Velencei Biennálé Magyar Pavilonjának terveit Maróti Géza építész, szobrász és iparművész készítette. A szecessziós épület 1909-ben készült el, díszítőelemeit a Gödöllői Művésztelép alkotói készítették el. A második világháborút követően a pavilon állapota gyorsan romlott, végül csak

1958-ban újították fel Benkhard Ágost tervei alapján. A modernizálás és átépítés miatt az épület elvesztette eredeti karakterét, lapostetőt kapott, az eredeti díszítések közül pedig csak a bejárat kerámiadíszei maradtak meg. Ma ismert állapotát a '90-es években nyerte el, amelynek munkálatait Sümegi György irányította, a műemléki rekonstrukció terveit Csete György készítette el. Az épületre új magastetőt emeltek, a szecessziós díszítéseket részben helyreállították. 2000 óta az épület szecessziós külső jegyekkel, de mai igényekhez igazodó belső terekkel várja a látogatóit. [6]

A kiállítás

A koncepció az óramutató járásával megegyező irányba haladva építkezik, 5 szakaszra bontva a transzhumanizmus témakörét. Ennek az 5 szakasznak a neve: Teremtés, Ember, Szétesés, Gépezet, Újrateremtés.

2.kép

Az installációk témától függően változnak. Van, ahol csupán körülvesz és szinte észrevétlen, máshol pedig túltelíti az érzékeinket, vagy célirányosan sokkol. A folyamatos léptékváltás szándékos eleme a bizonytalanság keltésnek, mert nem igazán találjuk a helyünket a transzhumanizmus eszméjének rendszerében.

1 terem: Teremtés

A bejáratától balra indulva a kisebb, köralakú teremben először az isteni értelemben vett teremtéssel, az emberi és földöntúli lét közötti állapottal, érzéssel találkozunk. Mi magunk éljük át ezt, részesei vagyunk a folyamatnak. A fehér, hullámzó fényekkel és puha textúrákkal komponált tér a létezés csupasz lényegét, ezzel együtt biztonságot, tisztaságot, egyértelműséget közvetít a befogadó számára, miközben a háttérben halk szívverés hallható.

2. terem: Ember

A térben tovább haladva megjelenik a teremtett ember alapvető lényé, amit a szemlélő az érzékszervein keresztül tapasztal meg, hogy ő maga élje át saját emberségének mivoltát, hiszen érzékszerveink, megélt érzéseink által tanulunk születésünktől fogva. Ezt raktározzuk el a tudatunkba, ezekből a tapasztalatokból építkezünk egész életünk folyamán, ezek határozzák meg érzelmi intelligenciánkat.

A térben tapintható, látószögenként változó és világító anyagok között haladunk, amik stimulálják az érzékszerveinket. A 3 dimenziós installáció térbeli ugrásait a falon lévő monokróm kép tónusai határozza meg. Ez azt eredményezi, hogy csak egyetlen irányból láthatjuk kirajzolódni a tényleges képet, más irányból csak egy folyamatosan változó pixeles térplasztikaként érzékeljük. A világító LED fényekből alkotott függönyök között áthaladhatunk, megérinthetjük őket, közben esőhangot hallunk, szinte észrevétlenül.

3. terem: Szétesés

Ezután következik a szétesés, a bizonytalanság az épület közepén, ahonnan egy ideig még lehetséges a visszafordulás, de a közlekedés már egyirányú. A kompozíció labirintusszerű, részben átlátható, de átnézve rajta a többi résztvevő már csak homályosan kivehető, a végén már nincs visszaút. A LED falak apró elemei és a felvillanások az eddig megszerzett tudásunkat, emlékeinket szimbolizálják, de a kompozíció már inkább a számítógépek memóriáját idézi.

4. terem: Gépezet

Átlépünk a következő zónába, ahol a sötét, kontrasztos tónusok dominálnak. Az összeállítás ritmikus, ismétlődő, jelezve, hogy az egyediség már a múlté, csak a megvilágított papírmadarak fehérek a mennyezeten belógatva, jelképezve a lélektelenséget. A nagy üvegcsövekben fel-le mozgó dugattyúk kattogó hangjukkal a lélegeztetőgépet imitálják. A levegő, mint lételem, már kontroll alá kerül, a folyamatoknak már csak külső szemlélői, irányítói vagyunk, érző emberként csak apró elemei vagyunk a rendszernek.

5. terem: (Újra)teremtés

Az utolsó szakaszban a kör bezárul, újra burokba kerülünk. Létrejön az új teremtés, elszakadva minden földöntúlitól, amit már kívülről vezérelve teljes egészében az ember irányít, kiszűrve ezzel minden esetlegességet és ezzel együtt az egyediséget is. Az ember válik teremtővé, így kívánja létrehozni a transzhumanizmus filozófiájában említett paradicsomi állapotot. A köralakú térben megvilágított, gépészeti vezetékeken függő üveggömbökben magzat szilüettekét látunk. Nincs már lehetőség visszafordulni. A terembe lépve csend fogadja a látogatókat, szinte azonnal hiányérzetünk támad, de ezzel együtt felerősödik a szorongás is. Minden sötét, rideg, csak direktfények világítanak, determinálva ezzel a reménytelenséget....

Összefoglalás

A kiállítás nem nyújt egyértelmű választ az eredeti kérdésfelvetésre, mert mindenkinek más a tűréshatára, de célja hatást gyakorolni, érzelmeket kiváltani és ha csak egy pillanatra is, de elgondolkodtatni a látogatót. Mi is az, ami felé annyira rohanunk, amit annyira tökéletesíteni akarunk, hogy közben elveszítjük érzékenységünket a környezetünk, a természet vagy egymás iránt.

Video

<https://drive.google.com/drive/folders/1YmbKIVJ0rOhqkEFQyOdgU4LapxVRJKOg>

Források

Szövegek

1. A History of Transhumanist Thought (Nick Bostrom, Faculty of Philosophy, Oxford University 2005) <https://nickbostrom.com/papers/history.pdf>
2. The Conversation: Super-intelligence and eternal life: transhumanism's faithful follow it blindly into a future for the elite (published:2 017.07.31.) <https://theconversation.com/super-intelligence-and-eternal-life-transhumanisms-faithful-follow-it-blindly-into-a-future-for-the-elite-78538>
3. Science & Technology, Transhumanism: The Most Dangerous Idea, Ronald Bailey 2004.08.25. <https://reason.com/2004/08/25/transhumanism-the-most-dangero/>
4. Yuval Noah Harari, Jeruzsálemi Héber Egyetem oktatója, Világgazdasági Fórum tanácsadója, Homo Deus c könyv szerzőjének előadása: Yuval Noah Harari on the Rise of Homo Deus https://www.youtube.com/watch?v=JJ1yS9JJKs&ab_channel=IntelligenceSquared
5. Fricz Tamás: A transzhumanizmus és Homo Sapiens 2022.10.08. <https://magyarnemzet.hu/velemenyt/2022/10/transzhumanizmus-es-homo-sapiens>
6. <https://www.ludwigmuseum.hu/velencei-biennale/magyar-pavilon>

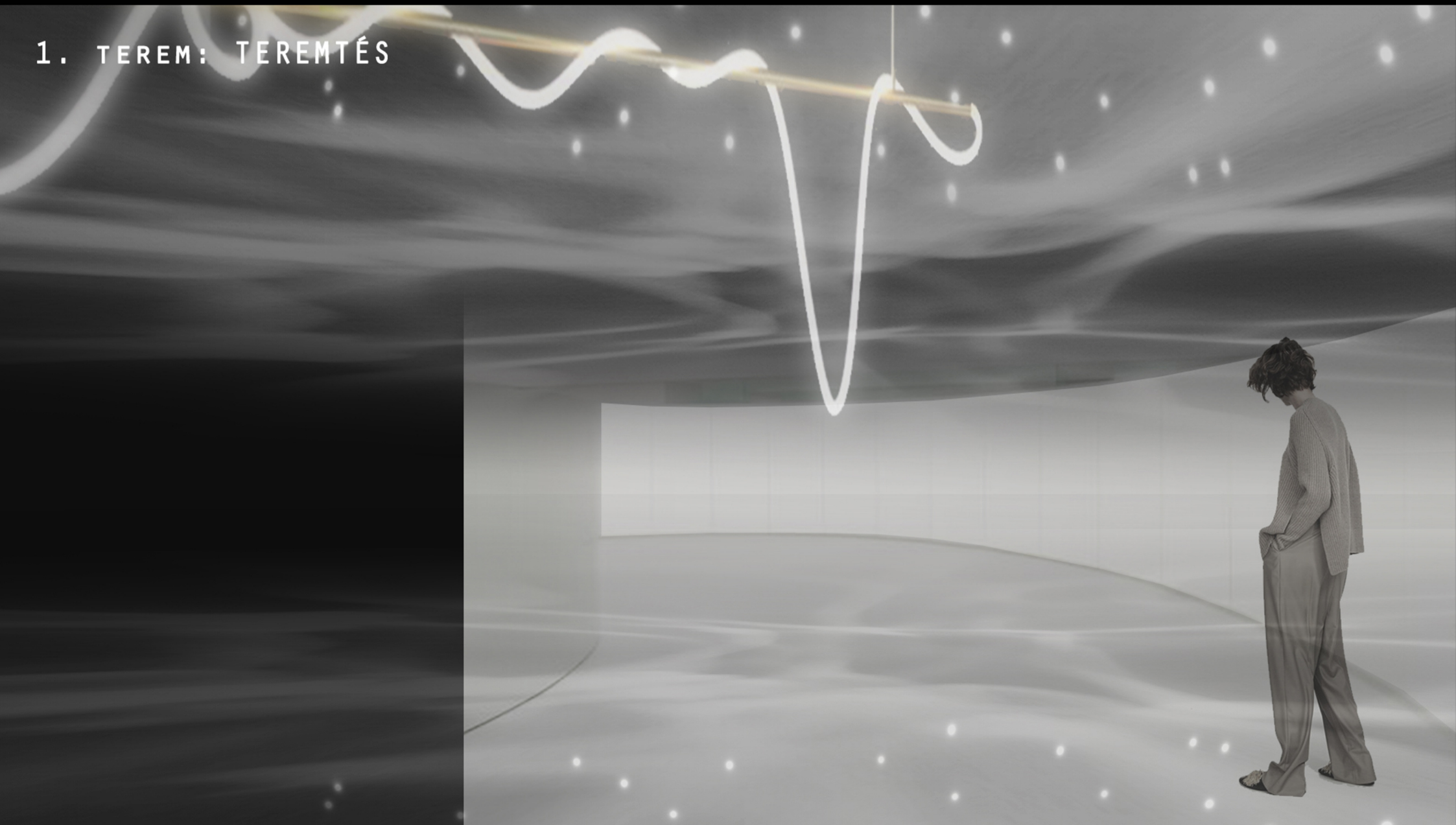
Képek

- 1.kép: saját szerkesztett kép
- 2.kép: saját szerkesztett kép

Mellékletek

- 1.terem: Teremtés
- 2.terem: Ember
- 3.terem: Szétesés
- 4.terem: Gépezet
- 5.terem: (Újra)teremtés

1. TEREM: TEREMTÉS

2. TEREM: EMBER

3. TEREM: SZÉTESÉS

4. TEREM: GÉPEZET

5. TEREM: TEREMTÉS

